PRÓBAÉRETTSÉGI

2003. május-június

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM

EMELT SZINT

JAVÍTÁSI ÚTMUTATÓ

Kiss Árpád OKSZI
Országos Közoktatási Szolgáltató Intézmény
Vizsgafejlesztő Központ

OKÉV
ORSZÁGOS KÖZOKTATÁSI ÉRTÉKELÉSI ÉS VIZSGAKÖZPONT

NYELVI IRODALMI MŰVELTSÉGI FELADATSOR

ARANY JÁNOS: MAGÁNYBAN

Az óra lüktet lassu percegéssel,
Kimérve a megmérhetlen időt;
Ébren a honfigond virasztva mécsel,
Homlokra összébb gyűjti a redőt.
Vajúdni meddig tart még e világnak?
Sors! óraműved oly irtóztató:
Hallom kerekid, amint egybevágnak:
De nincs azokhoz számlap, mutató.

Jön, jön... egy istenkéz sem tartja vissza...
Mint mélybe indult sziklagörgeteg:
Élet? halál? átok, vagy áldás lesz? - Ah,
Ki mondja meg! ki élő mondja meg!
Vár tétován a nép, remegve bölcse,
Vakon előtte kétség és homály.
Idő! szakadna bár méhed gyümölcse...
Ne még, ne még - az istenért! - megállj.

Oh mert tovább e kétség tűrhetetlen,
A kockarázás kínját érzenünk;
De nyújtanók a percet, míg vetetlen
A szörnyü csont, ha rajta mindenünk.
Egy lépés a gomolygó végtelenbe,
Holott örvényzik a lét, a halál:
És mi fogódzunk a hitvány jelenbe:
Tarts még egy kissé, gyönge szalmaszál!

Még egy kevéssé... De mely kishitűség!
El, el! ne lássam e dúlt arcokat!
Ész, egybeforrt vágy, tiszta honfihűség,
Bátorságot nekünk mindez nem ad?
Megvert reménnyel induljunk csatába?
Hitben feladjuk már a diadalt?...
Nem, nem! Szivünk egy vértanú imába'
Megedzve, kezdjük a győzelmi dalt!

Az nem lehet, hogy milliók fohásza
Örökké visszamálljon rólad, ég!
És annyi vér – a szabadság kovásza –
Posvány maradjon, hol elönteték.
Támadni kell, mindig nagyobb körökben,
Életnek ott, hol a mártir-tetem
Magát kiforrja csendes földi rögben:
Légy hű, s bízzál jövődbe, nemzetem.
Nem mindig ember, aki sorsot intéz;
Gyakran a bölcs is eszköz, puszta báb;
S midőn lefáradt az erőtelen kéz,
A végzet tengelye harsog tovább;
Csüggedve olykor hagyja lomha gépül
Magát sodorni az ember fia:
De majd, ha eszmél s öntudatra épül,
Feltűnik egy magasb hármónia.

És vissza nem foly az időnek árja,
Előre duzzad, feltarthatlanúl;
Csak szélein marad veszteg hinárja,
S partján a holt-viz hátra kanyarúl.
Bízvást!... mi benn vagyunk a fősodorban:
Veszhet közőlünk még talán nem egy:
De szállva, ím, elsők között a sorban,
Vásznunk dagad, hajónk előremegy!

(1861 április – Szépirodalmi Figyelő 1861.05.09.)

FELADATOK

1. Mit jelentenek az adott szóalakok?

mécsel, kerekid, gépűl

mécsel: az alak a méccsel való világításra utal, 'világít' vagy 'virraszt'

kerekid: régies alak, 'kerekeid' jelentésben szerepel a szövegben

gépűl: -ul/-ül képző, 'gépként, gép módjára' jelentésű lesz a szó

Helyes válaszonként egy pont. Elfogadható, ha csak a jelentés szerepel, magyarázat nélkül.

3 pont	

2. Mi a szerepe a szövegben a felkiáltásoknak, a közbevetéseknek és a hiányos mondatoknak?

Az élőbeszédre utalnak, ugyanakkor a belső monológban a töprengést, a vélemény kialakulásának bizonytalanságát, a zaklatott lelkiállapotot adják vissza.

Más megoldás is elfogadható. A megfelelő válasz feltétele legalább két kulcsszó megjelölése.

1 pont	

3. Határozza meg a következő mondatban a tagmondatok közötti viszonyt!

„Az nem lehet, hogy milliók fohásza örökké visszamálljon rólad, ég!"

alanyi alárendelő szerkezet

Ha a vizsgázó csak az alárendelő szerkezetet ismeri fel: 1 pont

2 pont	

4. Az előreutalás, ráutalás és visszautalás nagy szerepet játszik a szövegkohézió megteremtésében. Milyen nyelvi eszközök hozzák létre ezt a kohéziót? Soroljon fel legalább kettőt, példával!

névmások, névmási határozószók: pl. meddig, oly, azokhoz, ki, előtte, e, rajta, mi, mely, mindez, az, rólad, annyi, ott, midőn, olykor, magát stb.

jelek, ragok, névutók: pl. gyűjt**i**, óraműv**ed**, kerek**id**, egybevág**nak** stb.

ismétlések: pl. jön, idő, kétség, halál stb.

szinonimák: pl. óra - óramű; remény – hit

Csak a megfelelő példával illusztrált eszköz fogadható el. Önmagában a példa nem ér pontot.

4 pont	

5. Milyen alakzatok, költői képek az alábbiak?

"Jön, jön": szóismétlés, (gemináció), alliteráció; halmozás	1 pont	
„Az nem lehet, hogy milliók fohásza Örökké visszamálljon rólad, ég! És annyi vér – a szabadság kovásza – Posvány maradjon, hol elönteték." párhuzam, evokáció	1 pont	
" Idő! szakadna bár méhed gyümölcse...": evokáció, megszólítás (aposztrofé)	1 pont	
"jön…., mint mélybe indult sziklagörgeteg": hasonlat	1 pont	
"vér – a szabadság kovásza": (kéttagú, teljes vagy kifejtett) metafora	1 pont	

Elfogadható egyetlen kulcselem megjelölése is.

6. Az alábbi beszédmódok közül (belső monológ, egyenes beszéd, függő beszéd, szabad függő beszéd) melyikben íródott Arany János költeménye?

belső monológ	1 pont	

7. Kik az alábbi idézetek szerzői és mi a mű címe?

"…Ha majd a jognak asztalánál
Mind egyaránt foglal helyet,
Ha majd a szellem napvilága
Ragyog minden ház ablakán…"

Szerző: PETŐFI SÁNDOR: A XIX. század költői

"…Hajt az idő gyorsan, rendes útján eljár,
Ha felülünk, felvesz, ha maradunk, nem vár.
Változik a világ, gyengül, ami erős,
S erős lesz, mi gyenge volt azelőtt."

Szerző: ARANY JÁNOS Toldi estéje

Teljes, hibátlan válasz: 1 pont

2 pont	

8. Folytassa további öt sorral az alábbi memoriter-részletet!

"…oly szent akarat
Hiába sorvadozzanak
Egy átoksúly alatt.

Még jőni kell, még jőni fog
Egy jobb kor, melly után
Buzgó imádság epedez
Százezrek ajakán."

2 pont	

Helyesírási, tördelési hibáért nem jár levonás. Egy szótévesztés vagy szórendcsere: 1 pont

9. Mi a hajó-toposz konkrét jelentése Arany versében? Válaszoljon egy-két kulcsszóval!

az állam, a (magyar) haza, a (magyar) társadalom

1 pont	

A helyes válasz a fentiek egyike, vagy szinonimájuk.

10. Kitől származik a hajó képének ilyen allegorikus használata?

Horatius

1 pont	

11. Mi a „Sors" konkrét jelentése Arany versében? Válaszoljon egy-két kulcsszóval!

idő, történelem, megváltoztathatatlanság

1 pont	

A helyes válasz a fentiek egyike, vagy szinonimájuk.

12. Arany verse kapcsolatba hozható a hazafias költészet hagyományával. Melyik korszakra jellemző ez a hagyomány? Nevezzen meg egy-két jelentős verset!

reformkor/romantika; Kölcsey: *Zrínyi második éneke*; Vörösmarty: *Szózat*

2 pont	

A korszak megnevezése: 1 pont; verspélda: 1 pont

13. Nevezzen meg legalább egy olyan lírai alkotást a magyar irodalomból, amelyben meghatározó a magány életérzése.

számos mű elfogadható, pl. Csokonai: *A Magánossághoz*, Berzsenyi elégiái, Arany: *Kertben* stb.

1 pont	

14. Hogyan kapcsolódnak Arany életművéhez a következő nevek, dátumok, fogalmak?

Ilosvai Selymes Péter: széphistóriáját használta alapként a Toldi estéje című elbeszélő költeményeinek megírásához	1 pont	
Bolond Istók: (töredékben maradt) verses regényének címe (s egyben önéletrajzi ihletésű címszereplője)	1 pont	
Koszorú: folyóiratának címe (1862-1865)	1 pont	
Hamlet: a Shakespeare-dráma híres fordítása	1 pont	
Kapcsos könyv: Arany ebbe írta az Őszikék versciklus darabjait (az emlékkönyv Gyulai Pál ajándéka)	1 pont	

Az egyes kulcsinformációk elégségesek, kifejtés nélkül is. A zárójeles információk nem feltételei a helyes válasznak.

15. Mi jellemzi a költemény verselését?

Rímes-időmértékes vagy nyugat-európai (10-11 szótagos jambikus sorok, egyfajta stanzába – ababcdcd – szervezetten)	1 pont	

A helyes válasz a rímre és az időmértékes verselésre/ jambikus lejtésre is utal.

16. Mi a tiszta rím és asszonánc? Hozzon a versből egy-egy példát!

tiszta rím: mind a magánhangzók, mind a mássalhangzók megegyeznek; pl. világnak – egybevágnak	1 pont	
asszonánc: a magánhangzók megegyeznek, a mássalhangzók nem, hanem egymásnak vagy valamilyen párjai (zöngésség, képzés helye, képzés módja) vagy semmilyen kapcsolatban nem állnak egymással; pl. percegéssel – mécsel	1 pont	

Csak a megfelelő példával illusztrált definíció fogadható el. Önmagában a példa nem ér pontot.

17. Kinek a kéziratban olvasott művéről írta Arany János: „úgy compositiójában, mint conceptiojában jeles mű”?

Madách Imre: *Az ember tragédiája*	1 pont	

18. Egyik méltatója volt nemzeti történelmi tragédiánknak. Töredékben maradt értelmezésében három körbe rendezi a szereplőket. Kinek, melyik művéről van szó?

Katona József: *Bánk bán* — 1 pont

19. Akadémiai székfoglaló értekezésében az európai és a magyar barokk két alakját kapcsolja össze. Kiket?

Zrínyi Miklóst és Tassót — 1 pont

20. Bár németről fordítja az elbeszélést magyarra, annyira tetszik neki, hogy a főszereplő nevét – Akakij Akakijevicsét – többször álnévként használja. Kinek melyik művéről van szó?

Gogol: A köpönyeg — 1 pont

21. Írjon ki a szövegből egy szállóigévé vált gondolatot. Határozza meg, mi a szállóige.

„vissza nem foly az időnek árja” — 1 pont

irodalmi műből vagy híres ember mondásából állandósult kifejezés, szókapcsolat, amely közhelyszerűen használatos egy-egy adott helyzetben — 1 pont

Az idézet folytatása nem hiba. A definíció két kulcseleme a szállóige nyelvi forrása és az állandósult jelleg.

A szövegalkotási feladatok értékelése

Az értékelési útmutató címszavakban közli az elvárható jó megoldás tartalmi összetevőit. Az ettől eltérő jó megoldás elfogadható. A vizsgázó teljesítményének értékelését nem befolyásolhatja sem az, ha az értékelők személyes értékítélete eltér a feladatban tárgyalt probléma, kérdés, jelenség általánosnak tekinthető megítélésétől, sem az, ha a vizsgázó véleménye eltér az általánosnak tekinthető megközelítéstől.

HELYESÍRÁS, ÍRÁSKÉP

A helyesírás értékelése az írásbeli érettségi dolgozatok jelenleg érvényes javítási útmutatója szerint történik. Az értékelő tanár a feladat megoldásában talált helyesírási hibákat aláhúzza, majd az útmutatóban feltüntetett módon kialakítja a vizsgázó helyesírási hibáinak összpontszámát.

- A helyesírási hibák miatt összesen 15 pont vonható le az összteljesítményből.
- Az íráskép rendezetlensége, illetve a nehezen olvasható kézírás miatt összesen 3 pont vonható le az összteljesítményből.

<table>
<tr><th colspan="3">A SZÖVEGALKOTÁSI FELADAT/OK ÉRTÉKELÉSÉNEK
ÁLTALÁNOS KRITÉRIUMAI</th></tr>
<tr><th>TARTALMI KIFEJTÉS</th><th>A SZÖVEG MEGSZERKESZTETTSÉGE</th><th>NYELVI MINŐSÉG</th></tr>
<tr>
<td>– a feladat értelmezése, kifejtése; szövegbázisú feladatokban a gondolatébresztő szövegre vonatkoztatás;

– nyelvi és irodalmi műveltség, tájékozottság, indokolt hivatkozás, idézés; tárgyszerűség; az állítások bizonyítása;

– problémaérzékenység; a témához való személyes viszonyulás kifejezése (pl. reflexió, állásfoglalás).
–
– világismeret, gondolkodási kulturáltság.</td>
<td>– a feladatban megjelölt műfaj elemeinek való megfelelés; a témának, a címzettnek, a műfajnak, a tartalmi mondandónak megfelelő szerkezet kialakítása;

– koherens szövegszerkezet (pl. térbeli és időbeli viszonyok; logikai és jelentésszintű kapcsolatok létrehozása; kulcsszók, előre- és visszautalások, nyelvtani, jelentésbeli és pragmatikai kapcsolatok megteremtése);

– arányosság és tagolás (pl. a felvezetés, tárgyalás, lezárás aránya; a témaváltás jelölése, bekezdések szerkesztése);

– az adott terjedelem megtartása.</td>
<td>–a köznyelvi norma biztos ismerete;

– adekvát és változatos szóhasználat, a feladatnak és a kommunikációs helyzetnek megfelelő szókincs, hangnem, stílus;

– világos és lényegre törő, szabatos előadásmód;

– gördülékeny, érthető, mondat- és szövegalkotás;

–olvasható kézírás, rendezett íráskép.</td>
</tr>
<tr><td colspan="3">A FENTI SZEMPONTOKAT AZ ÉRTÉKELŐK ÉRTELEMSZERŰEN, A FELADAT JELLEGÉTŐL FÜGGŐEN ALKALMAZZÁK A MEGOLDÁSOK ÉRTÉKELÉSÉBEN</td></tr>
</table>

Egy mű adott szempontú elemzése

Mutassa be Szapphó költeményét mint a himnusz műfajteremtő alkotását! Utaljon a műfaj történetének alakulására is! Írása ne haladja meg az egy oldalnyi terjedelmet!

Szapphó: ***Aphroditéhez***

Tarka trónodról, ravasz istenasszony,
mért küldesz nékem, szerelemkirálynő,
bút és bajt mindég, te örök leánya
fényes egeknek?

Mért nem jössz inkább, ahogy egyszer jöttél,
hallattad kérő szavamat, kiléptél
kedvemért apád aranyos házából
és befogattad

cifra hintódat; lebegő galambok
vonták azt fürgén a sötétbe-süllyedt
föld felé; szárnyuk sebesen csapdosva
vert a nagy égben,

s már itt is voltak; te pedig, te boldog,
istenarcodon mosoly ült, és nyájas
szóval kérdeztél, mi bajom van és mért
hívlak az égből

és mi volna megkeserült szivemnek
kívánt orvossága? „Ki bántott, Sapphó?
kit küldjek kemény szerelem szavával
téged ölelni?

Ha eddig került, ezután majd üldöz;
hogyha semmit nem fogadott el, eztán
ő ad már, s ha nem szeretett, szeret majd,
bár ne akarjad."

Jer most is hozzám, a nehéz gondokból
oldd föl szívemet, s amiért eped, ne
sajnáld teljesíteni; légy harcomban
drága szövetség.

(Kr. e. 630 k.- 6. sz. első negyede) Babits Mihály fordítása

– Szapphó alkotása: az Istenhez fordulás gesztusára épül;
– szerkezete: A (segélykérés); B (példa, hivatkozás egy korábbi segítségadásra); A (a segélykérés megismétlése);
– idősíkok (jelen / múlt / jövőre vonatkoztatás); kettős nézőpont (ima, magasztalás / vallomás, őszinteség); szapphói strófa
– az ABA szerkezet (könyörgés / indoklás / könyörgés) ősi forma (varázsszövegek, imák);
– a későbbi himnuszköltészet is sokáig megtartja ezt a tematikus és szerkezeti *sajátosságot (l. ókeresztény és középkori himnuszköltészet; nemzeti himnuszok*); de a műfaj már a reneszánsztól túl is nő a liturgiai felhasználhatóság körén (gondolati költészet; a romantikus költőktől: szabad tárgy- és formaválasztás jellemző / *l. pl. panteista / szerelmi tárgyú himnuszok; Novalis prózaverse*);
máig létező műfaj (kitágított műfaji keretekkel – tárgya: bárminek a dicsérete; inkább meghatározó: magasztos hangnem, hangvétel: himnikusság, ünnepélyesség)

Adható pontszámok: 0-5-10-15-20

25 pont	

Reflektálás egy jelenségre

„Elemekkel küzdeni nem oly nyomasztó, mint egymással és saját magunkkal. Sőt valami fölszabadító van benne: ez az igazi harc, a robinsoni életharc, az egészségé és a természeté. Az ember leleményes és segít magán. Tengerrel küzdeni, szigetek vadjaival s mesebeli szörnyekkel, akik a vad erőket jelképezik: igazi görög kaland, hajósi és civilizátori. De egyúttal emberi misszió is, a kor legszükségesebb feladata. A világ sötét még, és barbár mindenütt, ahova Hellasz fénye nem ér. Odüsszeusz tutajokat épít, Szküllákat kerül ki, s túljár az emberevő óriások eszén... S veszélyek és csodák; van mit elmesélni a kedves Nauszikaának. (Babits Mihály: *Az európai irodalom története*)

Mutassa be a kalandot mint az egyik legősibb epikai cselekményszervező elvet! Legalább egy irodalmi mű vagy filmalkotás felidézésével mutassa be a kalandfűzés lehetőségeit, a kalandhős alakjának változásait! Írása ne haladja meg az egy oldalnyi terjedelmet!

– a kaland, a próbatétel az egyik legősibb epikai szervezőelv (l. már Homérosz *Odüsszeia* című eposzát is);
– a próbatételes kalandregényben a szerkezet kezdő és végpontja rögzített, e két pont között a történetet egymáshoz lazán kapcsolódó, tetszőlegesen növelhető számú kalandok sorozata adja, miközben a főhős életkora és jelleme nem változik
– ezt a regénysémát kezeli ironikusan Voltaire *Candide*-ja;
  a regény e formáját teszi etikai-filozófiai-esztétikai problémák bemutatására alkalmassá Cervantes a *Don Quijoté*ban;
– ez az epikai szervezőelv tükröződik – a népmesék hasonló építkezését tudatosan alkalmazva – Petőfi elbeszélő költeményében, a *János vitéz*ben
– e séma akkor válik bonyolultabbá, amikor a kalandok, megpróbáltatások már nem cserélhetőek fel egymással, hanem egymásból következnek, illetve összefüggésben állnak a főhős jellemével (a történetmondásnak ebben a stádiumában éppen a főhős jellemének gazdagodása, árnyaltsága kapcsolja össze a kalandokat, mint például Arany *Toldi*jában);
– a próbatétel nemcsak önálló történetszervező elv, hanem a különféle epikus műfajokban, műfajváltozatokban betétként is szerepelhet, akár a feszültség- vagy izgalomkeltés eszközeként, akár a szereplők jellemének felnagyítása céljából *(pl. a romantikus regény-irodalomban)*

Adható pontszámok: 0-5-10-15

20 pont	

Gyakorlati írásbeliség

Milyen változásokat idézhet elő a nyelvhasználatban és a személyközi kommunikációban a számítógép és a mobiltelefon elterjedése? Írjon rövid, legfeljebb egy oldal terjedelmű vitaindítót egy magyar nyelvi órára!

„SMS, fájl, honlap”

– Vitaindító –

Elvárható:

formai elemek:

- a jelenlévők, a tanár és diáktársak megszólítása
- bevezető: a téma fontosságának felvázolása, miért érinti mai világunkat, miért kikerülhetetlen foglalkoznunk vele
- példák, személyes tapasztalatok, utalás a mindennapok tapasztalataira
- kitekintés (pl. más országokra, más életkorú, más társadalmi státuszú emberekre, más nyelvi problémákra)
- egymással ki nem békíthető, ellentétes nézetek kifejtése előkészítve a vitát
- befejezés: formális összefoglaló, felhívás a továbbgondolkodásra

lehetséges tartalmi elemek:

- speciális, új műfajok megjelenése (Internet: e-mail, levelezőlisták, honlapok, fórumok, chat; mobil kommunikáció, SMS)
- átmenet az írott és a szóbeli kommunikáció között
- gyors kommunikáció
- sajátos szimbólumok; egyéni jelölések, helyesírási szokások
- nyelvi kontroll gyengül: nincs javítás

esetleges veszélyek:

- a standard nyelvi norma hiányos, hibás megismerése
- a regisztерváltás képességének, a „hagyományos” műfajszabályok használatának defektusai
- az információ szelektálásának, az irányított keresésnek és a kritikai olvasásnak az elsorvadása
- a társadalmi hierarchiák negligálása

esetleges előnyök:

- rendkívüli kreativitás, nyelvi fantázia
- demokratikus, a tekintélyelv elutasítása, a befogadó szerepének felértékelése
- hatalmas mennyiségű információhoz enged hozzájutni
- a személyek közötti kommunikációt gyorsabbá és egyszerűbbé teszi

15 pont	

Adható pontszámok: 0-5-10

HÁTTÉRANYAG, KIEGÉSZÍTŐ INFORMÁCIÓK:

HOL NYILVÁNUL MEG AZ INTERNET SAJÁTOS NYELVHASZNÁLATA?

Honlapok: a sajátos nyelvhasználat a honlapok jelentős részét nem jellemzi, hiszen a nyilvánosság által biztosított kontroll a honlapoknál a legnagyobb. A honlap lényegében egy teljesen szabad és mindenki által hozzáférhető publikációs tevékenység. Azaz a köznyelv írott változatához ez áll legközelebb.

Levelezőlisták és a fórumok: mivel a levelezőlisták és a fórumok is nyilvánosak, legalábbis részben, ezért a honlapokéhoz hasonlóan szintén nagy a nyelvi kontroll. Azonban a fórumon és a listákon erős csoportnyelvi hatások is megfigyelhetők, hiszen a szereplők állandóak, az új tagok egy már meglévő tematikába és esetleges csoportszervező szabályokba kapcsolódnak be. A közlemények is elsősorban egymásnak szólnak, bár a nyilvánosság gyakori megjelenésével.

E-mail: az e-mail kommunikáció aszinkron jellegű, jóval gyengébb a külső kontroll megléte az elektronikus levélben, elsősorban a spontán, nem hivatalos tematikában. Ezért itt már erősen érvényesül az általános, a címzettet figyelembe nem vevő, leegyszerűsített nyelvhasználat. Az e-mail személyes, nem nyilvános, ezért szabadabban térnek el a nyilvánosság által megkövetelt normatívától az elektronikus levelezőpartnerek. Gyakrabban fordulnak elő az egyéni nyelvi formák, a személyes, közvetlen kapcsolatból következő, megállapodáson alapuló nyelvhasználati módok.

Chat: a külső nyelvi kontroll, a nyelvi eszmény érvényesülése, így a nyelvművelés hatékonysága is az egyidejű (on-line) kommunikációt lehetővé tevő csevegő-fórumokon a legminimálisabb. Ezek alkalmi, anonim, sokszor csoportnyelvi megnyilvánulások, a köznyelvi normák érvényesülése is alacsony szintű. Az anonimitás a divatnyelvi hatásoknak nagy teret ad.

AZ ÁLTALÁNOS NYELVHASZNÁLATI ÉS STILISZTIKAI SAJÁTOSSÁGOK
(E-mail, levelezőlista, fórum, chat)

- kevert kommunikációs formát alkotnak (az írás és a beszéd között), ún. írott beszélt nyelv
- újabb szimbólumok, szokatlan írásjegyek, egyéni jelölések, önállósuló helyesírás (ékezethiány)
- a kommunikáció gyors és egyidejű
- informatív
- redundancia ritka bennük
- kevesebb a kommunikációs üresjárat
- sajátos a szókincsük
- önálló, kialakuló és változó nyelvi norma
- gyakori a tegeződés
- nem jellemzi a körülírás, az értelmező ismétlés
- a kifejtés nem az elgondolt szerkezetekhez igazodik, hanem a témák felmerülésének sorrendjét követik
- javítás legfeljebb a produkcióval egy időben fordul elő, utólagosan nagyon ritkán
- nemcsak a szövegalkotónak korlátlan a kommunikációs szabadsága, hanem a befogadóknak is
- felerősíti a magán- és nyilvános szövegek intertextualitását
- a stílusrétegre jellemző, hogy szakkifejezésekkel bőven él, ugyanakkor inkább a köznyelvi réteghez közelít. A csoportnyelvi szlengből is merít.

- a nyelvi kontroll hiánya vagy gyengesége miatt a köznyelvi változások tendenciái felgyorsított ütemben jelentkeznek
- a szakkifejezés alaki változása sajátos stílusértéket teremt (pl. Hardverből megy = fejből tudja; Felinstalálja magát egy kávéval = Iszik egy kávét, és megfelelő állapotba kerül.)
- egyéni nyelvi lelemény, illetve egyénieskedés jellemzi
- gyakran hiányzik a megszólítás
- ritka a bevezetés
- előfordulnak állandósult szókapcsolatok, de nem a megszokott állandósult formában és jelentésben, hanem szokatlan szövegkörnyezetben, esetleg az alaki állandóságot megsértve szabadon és egyéni módon variálva, nemegyszer képzavarral. (pl.: megette, mint szódás a lovát, ámul, mint szódás a lován)
- a frazeológiai jellemzőkkel nem rendelkező, köznyelvi, metaforikus kifejezések is stilisztikailag átértékelődnek. (Pl.: Sír a bakelit. = Cseng a telefon. Maga alá alszik = Teljesen kimerült.)
- Az érzelemkifejezés, a nyelvi humor közvetítőeszköze a metaforizálás és a frazeológiai egységek variálása, illetve a metakommunikáció [emotikonok (-:)-: stb] (Pl.: Kint az űrben. = Más gondolatkörben, fizikai és szellemi állapotban van valaki.)
- Gyakoriak a közhelyek

AZ INTERNET NYELVI ÉS EGYÉB VESZÉLYEI

- rögzíti a normától eltérő szóképzési technikákat
- a sajátos helyesírást a net világában univerzalizálja
- szűkíti a stílusrétegek használatát
- az információ gyűjtésére és nem a feldolgozására, értelmezésére késztet
- segítség lehet: anyanyelvi tanácsadó honlap (http://nyelv.c3.hu). Kifejezetten számítógépes nyelvhasználathoz.